

OTORİTER ANAYASA DEĞİL

DEMOKRASİ ÖZGÜRLÜK İSTİYORUZ

► İktidar, muhalefete ve topluma "yeni anayasamıza ön yargılı olmayın" mesajları verirken baskılar ve haksızlıklar ayyuka çıkmış durumda.

► Bu iktidar ve bileşenlerinden demokratik bir anayasa yapmaları beklenemez. Bu girişimin amacı otoriter rejimi pekiştirmek ve mümkün olduğu kadar uzatmaktır.

sayfa 3

HAYATIMIZ AİLEYE SIKIŞTIRILAMAZ

sayfa 3

KAPİTALİZM, GÖÇ VE İRKÇİLİK

sayfa 6-7

DİKTATÖR ESAD'DAN GÖÇMEN DÜŞMANLARINA

Türkiye'de göçmen düşmanlarının, özellikle Suriyeli göçmenlere yönelik nefret söyleminin merkezi iddialarından birisini Suriye'de iç savaşın sona erdiği vurgusu oluşturur. E, savaş bittiğine göre Suriyeliler de artık evlerine dönmeliler...

Bu iddiaya yanıtı Çin televizyonuna röportaj veren Beşar Esad'ın sözleri çürütüyor. "Siz Suriye'nin bugünkü durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? En önemli soru ise: Savaş bitti mi?" sorusuna verdiği yanıtta Esad, "Hayır, savaş bitmedi. Şu anda savaşın ortasındayız." diyor.

Spikerin, "Savaşın devam ettiğini söylediniz, peki Suriye'nin şu anki halini nasıl görüyorsunuz?" sorusunu ise Esad, "Mevcut durum kesinlikle iyi değil. Hatta açık konuşmak gerekirse çok kötü, çünkü şu an Suriyeliler için en büyük problem yaşam şartları. Yani ekonomik krizi kastediyorum. Ve sıkıntılar git gide artıyor" diyerek yanıtlıyor.

Yaklaşık yarım milyon Suriyelinin katili, milyonlarca Suriyeliyi ise iç ve dış göçe zorlayan iç savaşın mimarı Esad, Türkiye'de göçmenlere düşmanlığı politik faaliyetlerinin merkezi halkası haline getirenlerden daha gerçekçi.

Türkiye'de ırkçılar, Suriyelilerin, rahatlarına düşkün olduğu için Türkiye'ye göç ettiğini ve geri dönmeklerini iddia ediyorlar ama artık bunun yalan olduğunu biliyoruz.

Suriye'de savaşın merkezindeki Esad'ın söylediği gibi, savaş bitmiş değil.

Rejim kendi halkını öldürmeye devam ediyor. Aynı zamanda ekonomik kriz de Suriye'de yaşayan yoksulların belini büküyor. Bu nedenle, geçtiğimiz ay yoksulluğa karşı kitle isyanlarının başladığına tanık olduk.

Üstelik göçmenler, ırkçılar gibi ve ırkçıların iddia ettiği gibi konforlu hayatlar falan da yaşamıyorlar Türkiye'de. Her gün aşağılanma, işkence, kötü muamele, düşük ücret, ırkçı linç girişimlerine maruz kalan insanlar çok açık ki cehennemde yaşamayı ölmeye yeğler durumdadır.

Göçmenlerle ilgili her yalan diktatörlerin, aşırı sağcıların ekmeğine yağ sürer. Göçmen dayanışmasının ve göçmen işçilerle sınıf dayanışmasının birleştirici harcını ise yalanları aralıksız teşhir etmek oluşturacak.

GEZİ PARKI DAVASI VE REJİMİN KARAKTERİ

Türkiye'de yargı her zaman – döneme ve koşullara göre– siyasi kararlar vermiştir. Fakat 2015 sonrası yargıdaki siyasallaşma, 15 Temmuz darbesi sonrası ilan edilen OHAL ve kurulan başkanlık rejimi ile had safhaya ulaştı.

Anadolu Kültür AŞ ismi altında sanat-kültür etkinlikleriyle meşgul ve iktidarın muhalifi durumunda olan Osman Kavala, hakkındaki müebbet cezasının Yargıtay tarafından onanması üzerine şunları söyledi: "Bu karar, delil olmadan insanları mahkûm etmenin yargıda norm haline geldiğinin en çarpıcı göstergesi olmuştur."

İçişleri Bakanlığı verilerine göre, 2013 baharında gelişen Gezi Parkı protestolarına İstanbul'da 1,5 milyon, Türkiye çapında toplam 6 milyon kişi katıldı. Biri beraatla sonuçlanan iki davanın sonunda, Gezi'den 10 yıl sonra, önce 8 ardından 5 kişi milyonlarca kişinin katıldığı hükümet karşıtı gösterilerden sorumlu tutularak ağır şekilde cezalandırıldı.

Karar hukuki değil

Osman Kavala, 18 Ekim 2017'de Gezi protestolarında 'hükümeti ortadan kaldırmaya teşebbüs' ve 15 Temmuz darbe girişimi bağlamında 'anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs' suçlamasıyla gözaltına alınıp tutuklanmıştı.

Yargıtay tarafından 18 yıllık hapis cezası onanan Can Atalay, Tayfun Kahraman, Mine Özerden ve Çiğdem Mater ile birlikte ilk Gezi davasında yargılandı. 2020'de bu dava tüm sanıklar için beraatla sonuçlandı. Çünkü bu insanların, kendiliğinden bir kitle hareketi olarak gelişen Gezi Par-

kı protestolarını organize ettiğinin hiçbir kanıtı bulunamadı. Savcılık iddianamesi bütünüyle siyasaldı, ortaya tek bir delil bile koymuyordu.

O gün Osman Kavala tahliye olacaktı. Fakat hakkında açılan ikinci soruşturma (15 Temmuz ve casusluk) tutuklama kararına evrildi ve Silivri hapisanesindeki tek kişilik hücrede tutulmaya devam edildi.

Sonra bu davadan da beraat edecekti.

Yargıda yapboz oyunu

Yargı boş durmuyordu. Ocak 2021'de bir ceza mahkemesi, birinci Gezi davasında yargılanan dokuz kişi hakkındaki beraat kararını bozdu. Böylece ikinci Gezi Parkı davası başladı.

İddianame temelde aynıydı, fakat 2018'de ordudan atılma, bir muhbirin ifadesi ve bazı polislerin yarattığı tuhaf delillendirmelerle çok daha siyasal bir hale getirildi. Soruşturmayı yürüten savcı ve polisler FETÖ/PDY üyesi olmaktan tutuklu ya da kaçak haldeyken bunların ürettiği düzmece soruşturma davanın temelini oluşturdu.

Sonuç, 9 kişiden birinin beraatı, 7 kişiye 18 yıl hapis ve bir kişiye ağırlaştırılmış müebbet hapis oldu. Şimdi Yargıtay tarafından 5 kişi hakkındaki cezalar onandı ve bu cezalar neredeyse kesinleşti. Ana-

yasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi üst yargı yolları olsa da daha önce her iki kurumun verdiği kararlar yerel mahkemeler tarafından zaten tanınmamıştı.

"Türkiye koca bir şaka"

"Türkiye koca bir şaka ama buna ne kadar gülebiliriz?" diyor 18 yıl hapis cezasına çarptırılan Çiğdem Mater.

Osman Kavala kendi kuruluşu olan Anadolu AŞ'de çalıştığı için bu cezayı verdiler. Oysa kendisi belgesel sinemacı, kuruluşun sanat etkinliklerini koordine eden birisiydi. Milyonlarca kişi gibi o da Gezi'ye bir eylemci olarak katılmıştı. Tıpkı belgesel sinemacı ve aktivist Mine Özerden gibi. TİP'ten seçildiği halde Gezi davası kararı nedeniyle tutuklanan ve milletvekilliği düşürülmek istenen Can Atalay gibi.

Tayfun Kahraman ise TMMOB yöneticisi olarak Gezi sırasında Cumhurbaşkanı Erdoğan ile toplantı yapan isimlerden biriydi.

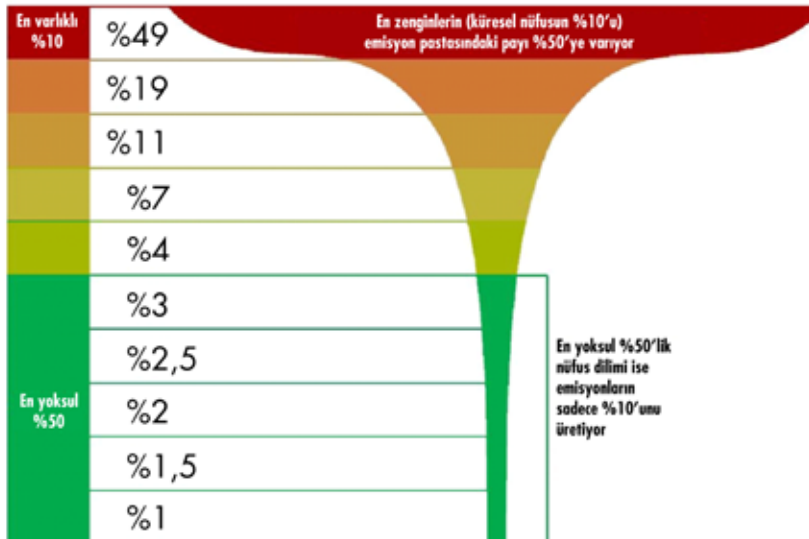
Ağırlaştırılmış müebbet hapisle cezalandırılan Osman Kavala'nın "suçu", parkın içindeki koordinasyon-sağlık merkezi için beş on plastik sandalye göndermesi ve protestolar bittikten sonra gerçekleştirilen bir tartışma toplantısını kendi mekânında yaptırmış olmasıydı.

Koca bir şaka gibi ama değil. Suçsuz 5 kişinin hayatı gasp edilmiş durumda.

Rejimin politik ihtiyaçlarınca şekillenen siyasi davaların ve kararların dayatılması kabul edilemez. Gezi tutsakları için özgürlük ve adalet istemeye devam etmeliyiz.

Çünkü hepimiz Gezi'deydik!

Küresel gelir dilimleri ve bunların emisyonları

İKLİM ADALETİ HEMEN ŞİMDİ!

Tekirdağ'dan New York'a, Pakistan'dan Kanada'ya, gezen dev bir anafurun içindeymiş gibi.

İklim krizinin dramatik sonuçları milyonlarca canlıyı doğrudan etkiliyor.

Bu korkunç gelişmenin bir sorumlusu var: Küresel kapitalizm. Kapitalizmin kopmaz bir sonucu olan eşitsizlikler ve adaletsizlikler.

Oxfam'ın yayımladığı yeni araştırma, küresel emisyonların yüzde 50'sinin, nüfusun en zengin yüzde 10'u tarafından salındığını gösterdi.

Zenginlerden kurtulmadan iklim krizinden kurtulmak mümkün değil!

15 GÜNDE NELER OLDU?

Devlet film festivaline müdahale etti

60. Altın Portakal Film Festivali iptal edildi.

Yönetmen Nejla Demirci'nin "Kanun Hükmü" adlı belgesel filmi, devlet tarafından festivalden çıkartılmak istendi. Festivale katılan jüri üyeleri ve çok sayıda sanatçı bu kararı protesto etti. Protestolar üzerine film yeniden festival kapsamına alındıysa da Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın desteğini geri çekme kararı festivalin ana düzenleyicisi Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin çözülmesine neden oldu.

Festival jürisinde yer alan Demet Akbaş, Aysegül Aldinç, Onur Saylak, Özcan Alper, Mehmet Günsur, Ali Aga, Sema Kaygusuz, Behiç Ak, Zeynep Dadak, Deniz Tortum, Elif Refiğ, Hazar Ergüçlü, Paolo Bertolin, Ali Ercivan, Hakan Bıçakçı, Anna Maria Aslanoğlu, Ezel Akay, Engin Palabıyık, Senem Erdine ve Ahmet Gürata yaptıkları ortak açıklamada, "Filmlerde suç unsuru arayan bu bakışı ve sansür yaptırımının normalleşmesini kabul etmiyoruz" dediler.

"Yerli-milli" rejim, sansürcülüğünü film festivalini de imha ederek gösterdi. Ama sanatçılar güçlü bir dayanışma sergilediler.

Hâlâ ırkçılıktan medet umuyorlar!

CHP lideri Kılıçdaroğlu 14 Mayıs seçimlerinin ardından ırkçı Ümit Özdağ ile yaptığı pazarlıktan utanç duyup insan içine çıkmaktan imtina edeceğine, ırkçılığının devam ediyor.

CHP Yerel Yönetimler Güneydoğu Anadolu Çalıştayı'nda konuşan Kılıçdaroğlu "Karnını doyurmakta zorlanan Urfalı kardeşim bir de Suriyelilerin karnını doyuruyor. İktidar olsaydım bunların hepsini ülkelere gönderirdim" dedi.

Suriyelilere üzüldüğünü söylemeyi de unutmayan Kılıçdaroğlu'nun vicdansızlığı "bunların" vurgusunda gizli. Milyonlarca insanı "bunların" diyerek küçümseyen bir göçmen düşmanının timsah gözyaşlarına kimse kanmayacak!

Kadına yönelik şiddete son!

Kadın Destek Uygulamasına (KADES) göre, saatte 29 kadın şiddete uğruyor.

Son 3 yılda uygulamadan yapılan şiddet bildirim sayısı 763 bin 215 oldu.

Her yıl 250 binden fazla şiddet vakası yaşanıyor. Her iki dakikada bir, bir kadın şiddete uğradığını bildiriyor - sadece KADES üzerinden yapılan bildirimleri içerir.

KADES üzerinden gelen ihbarların artmasıyla iktidarın İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesi arasında doğrudan bir bağlantı var. Bu bağlantının adı, kadına yönelik şiddetin önünün açılmasıdır.

Resmi verilere göre "2018-2020 arasında KADES uygulamasını indiren kadın sayısı 453 bin 12, ihbarda bulunan kadın sayısı ise 30 bin 601" olmuştur.

2023 rakamları ise inanılmayacak düzeyde: "2023 itibarı ile KADES uygulamasını indiren kadın sayısı yüzde 1185 artarak 5 milyon 368 bin 114'e, uygulama üzerinden ihbarda bulunan kadın sayısı ise yüzde 2 bin 594 artarak, 793 bin 816'ya yükseldi."

HAYATIMIZ AİLEYE SIKIŞTIRILAMAZ

Uzun süredir yeni anayasa çalışmaları yapan AKP-MHP iktidarı Meclis'in açılmasıyla birlikte konuyu gündeme getirdi.

Kutuplaşmayı keskinleştirmek ve ikilikler üzerinden kendisini tahkim etmek isteyen iktidarın en idmanlı olduğu araç, dönem dönem yasa değişiklikleri tartışmalarını topluma dayatmak. Son dönemde anayasaya başörtüsü maddesi eklenmesi ve 6284'ün iptali gündeme gelmişti. Daha sonra Adalet Bakanının "aile hukukunu sil baştan ele alacağız" sözüyle medeni kanunda değişiklik yapılmasının planlandığının sinyali verildi.

Otoriter rejimin bu kez şapkadan çıkardığı konu ise "ailenin korunması". Ve bu aile tartışmasının odağında, LGBTİ+ nefretini yasalaştırma hedefi var.

LGBTİ+'ların varoluşuna saldırı, küresel çapta aşırı sağın repertuarındaki temel meselelerden biri.

Aşırı sağ, LGBTİ+ fobi üzerinden örgütlenirken nefretin "yasal güvenceye alınması" daha önce Macaristan ve Polonya gibi otoriter ülkelerde karşımıza çıkmıştı. Macaristan'da eşcinselliğin kamuya açık şekilde ele alınmasının, TV'lerde, filmlerde vb. eşcinselliğin gündeme getirilmesinin suç sayılması, LGBTİ+'ları destekleyen kurumların tanıtım ve eğitim faaliyetlerinin yasaklanması; Polonya'da ise farklı illerde LG-BTİ+'ların giremeyecekleri bölgelerin ilan edilmesine varan saldırılar gündemdedi. Bu saldırıların kılıfı ise "çocukları korumak"tı.

Türkiye'de son dönemde kamu kurumlarının desteği ve teşvikiyle, yine "çocukları korumak" adı altında LGBTİ+'lara dönük baskılar, cezalandırmalar, yasaklar kesintisiz biçimde devam ediyor.

Seçim gecesi ilk konuşmasında Erdoğan'ın açıkladığı yeni saldırı rotasının odağında da bu mesele vardı. Meclis'in açılmasıyla gündeme gelecek yasa tartışmasında iki saldırı olması muhtemel. Birincisi, Macaristan'da olduğu gibi LGBTİ+ kurumlarının doğrudan kapatılmasını sağlayacak bir yasa, ikincisi anayasada aile tanımının değişmesi.

Mevcut anayasanın 41. maddesinde, "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır" deniliyor. İktidar sözcüleri Macaristan'daki muadilleri gibi 'eşler arasında' ibaresinin muğlak olduğu gerekçesiyle, 'Aile kadın ve erkekten oluşur' tanımını getirmek istediklerini söylüyor. Geçtiğimiz aylarda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından 81 ilde kapalı kapılar ardında düzenlenen Aile Çalıştayları da Ekim'de gündeme gelecek anayasa değişikliğinin hazırlıkları gibi görünüyor.

Safları sıkılaştırmak gerek

Derneklerin kapatılması, sansürün ağırlaştırılması, LGBTİ+ toplumunun kapanmaya zorlanması anlamına gelecek yasanın geçmesiyle birlikte bir dizi ağır otoriter uygulamanın da gündeme gelmesinin yolunu açacak.

Muhalefet ise bu sürece güçsüz giriyor.

Bu sorun etrafındaki tartışma sol, sosyalist, özgürlükçü muhalefeti dahi bölüyor. LGBTİ+ fobisi, çoğu zaman yan yana durduğumuz kesimler dahil olmak üzere muhalefetin içerisinde bile etkin. YSP'nin seçim kampanyası sırasında, tüm eleştirilere rağmen konu hakkında sessizliğini korumuş olması, LGBTİ+'ların içinde bulunduğumuz süreçte yaşadıkları yalnızlaştırmanın boyutu hakkında bir ipucu verebilir.

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme tartışmalarının olduğu dönemde çok geniş bir toplumsal meşruiyeti olan bir muhalefet örgütlenmiş, birçok kurum ortak bir talep etrafında yan yana gelebilmişti. Şimdi tartışmanın niteliği, rejimin baskı koşulları ve hareketin sokak gücü bakımından farklı koşullardayız. Ancak bu süreçte LGBTİ+ nefretini sıradan baskı biçimlerinden biri olarak görmeyip, sağın kendisini güçlendirme ve otoriter rejimin kendisini yerleşik kılma çabasının bir hamlesi olduğunu fark ederek saf tutmak çok önemli.

Yalnızlaştırmaya müsaade etmemek, kutsal aile anlatısı etrafında nefretin doğallaştırılmasına geçit vermemek için, bulunduğumuz her yerde, yasaya karşı oluşturulacak mücadele zeminlerinin birer parçası olmalıyız.

AMAÇLARI OTORİTER REJİMİ TAHKİM ETMEK

Erdoğan yönetiminin yeni anayasa girişimi, hak ve özgürlükleri garanti altına alıp genişleten bir sivil anayasa için mi?

Böyle bir toplumsal talep olmadığını bir kenara bırakırsak, gerçekte bu girişimin amacı ne olabilir?

AKP'lilere bakılırsa, 43 yıl önce gerçekleşen 12 Eylül darbesinin hayaletleriyle savaşmaya başladılar. Mevcut anayasa generaller tarafından yazdırılan 1982 anayasası. Geçen yıllar boyunca, çeşitli iktidarlar tarafından defalarca değiştirilen, AKP'li yıllar boyunca adeta delik deşik edilen bu anayasasının ruhu ise çok daha eski.

Bu ruh, değiştirilemez olarak dayatılan ilk dört maddede özelleniyor. Yasalar ve pratikteki uygulamaları bu özden hareketle düzenin o günkü ihtiyaçlarına göre şekillendiriliyor: Türklerin hâkim ulus olarak tanımlandığı devletçi ve milliyetçi maddeler...

1924 yılında iktidarda olan askerler tarafından yazılan bu baskıcı öz, izleyen tüm anayasaların belkemiğini oluşturdu.

Şimdiki Erdoğan yönetimi de bu öze dokunmayı, demokratik değişikliklere gitmeyi, daha kapsayıcı, özgürlükçü karakterde bir anayasa hazırlamayı asla düşünmüyor. Daha önce 100 maddelik bir anayasa değişikliği teklifi hazırlayan ortağı MHP gibi AKP'nin de derdi başkanlık sisteminin yarattığı yasal sorunları çözmek, rejimi tahkim etmek, parlamenter sisteme dönüş yollarını tamamen kapatmak.

TBMM açılış töreninde konuşan Cumhurbaşkanı Erdoğan bunu açıkça dile getirdi: "Yeni anayasa ile birlikte yönetim sistemi tartışmalarını sona erdirmeye imkânı bulacağız."

İktidar, muhalefete ve topluma "yeni anayasamıza ön yargılı olmayın" mesajları verirken baskılar ve haksızlıklar ayyuka çıkmış durumda.

Bu iktidar ve bileşenlerinden demokratik bir anayasa yapmaları beklenemez. Bu girişimin amacı otoriter rejimi pekiştirmek ve mümkün olduğu kadar uzatmaktır.

Demokratikleşmenin önündeki engel anayasa değil, mevcut iktidarın kendisidir. Şimdiki anayasaya göre bile hayata geçirilebilecek uygulamaların önünde duran olgu, yerli-milli iktidar blokudur. Hukuku siyasi bir aparata dönüştüren de anayasanın baskıcı yanı değil, iktidarın hak, hukuk, yasa tanımaz fiili uygulamalarıdır.

KARABAĞ'DA ERMENİ KATLIAMI İLK DEĞİL

UMUT MAHİR ÖZEN

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Kafkasya'da sınırlar yeniden çizilmek isteniyordu. Bağımsızlık ilan eden Ermenistan ve Azerbaycan Cumhuriyetleri Sovyet yönetiminin bolşevikleştirme politikalarının bir sonucu olarak dağıtıldı. Yine aynı dönemde, 22 Temmuz 1918'de toplanan Karabağ Ermenileri bağımsız bir hükümet kurdu. 1920'ye kadar, Azerbaycan ordusu yerel Ermeni güçleriyle Karabağ'da savaş yürüttü ancak Azerbaycan 28 Nisan 1920'de Bolşevikler tarafından ele geçirildi. 10 Ağustos 1920'de ise Ermenistan, Bolşeviklerle bir ön anlaşma imzaladı ve bu bölgelerin geçici olarak Bolşeviklerce işgalini kabul etti.

Azeri lider Nerimanov Karabağ, Nahçıvan ve Zengezur'u bu tarihsel kavgaya sonra vermek adına Ermenilere bıraktığını ilan ettiğinde tarih 1 Aralık 1920 idi. Ermenistan ve Azerbaycan arasında imzalanan 12 Haziran 1921 tarihli deklarasyonla (Bakinskiy Rabochiy) Dağlık Karabağ, bu sefer de Ermenistan Sovyet Cumhuriyeti'ne bağlanmıştır. Ancak bu karar uygulanmadı ve Nerimanov'un şantajları sonucunda Karabağ'ın bağımsızlığının oynanacağı referandum da 5 Temmuz 1921'de rafa kaldırıldı.

1923'ün başında Kirov liderliğindeki, Ermeni üyeleri çoğunlukta olan bir komisyon Dağlık Karabağ'ı, "oblast" statüsünde olmak üzere, 7 Temmuz 1923'te Azerbaycan'a bağladı. Yine yakın tarihlerde Laçın, Zengilan, Kelbecer, Kubatlı gibi şehirleri içine alan Kızıl Kürdistan Uzeydi kuruldu ve Ermenistan Sovyet Cumhuriyeti ile Dağlık Karabağ Otonom Oblastı coğrafi olarak da birbirinden ayrıldı. 1926'daki ilk resmi Sovyet nüfus sayımına göre Dağlık Karabağ Otonom Oblastı'nın nüfusu 111.694 olarak ilan edildi ve %89'u Ermeni, %10'u Türk veya Azeri ve %0,5'i Rus'tu. 1927'de ilk kez olmak üzere Ermeni siyasetçiler birçok

kez bu oblastın kendilerine bağlanmasını talep etseler de çabaları sonuçsuz kaldı.

1988'de Sumgayıt'ta, 1990'da Bakü'de Ermenilere karşı gerçekleştirilen katliamlar ise iki toplum arasındaki gerilimi iyice yükseltti. Bakü'deki katliamın ardından Kızıl Ordu olağanüstü hal ilan ederek Dağlık Karabağ Özerk Bölgesi'ne ve Bakü'ye hareket düzenledi, Azerbaycan'ın başına Moskova yanlısı Ayaz Muttalibov'u geçirdi. Bu olaylar yaşanırken gerçekleşen sokak çatışmalarında yüzlerce kişi hayatını kaybetti. Bakü'deki Ruslar ve Ermeniler şehri terk etmeye başladılar. Ermeniler de kendi bölgelerindeki Azerileri ve Kürtleri göçe zorladı ve bu iki bölge etnik açıdan giderek 'homojenleşti'.

Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının ardından 25 Ağustos 1990'da bağımsızlığını ilan eden Ermenistan'ı 30 Ağustos 1991'de Azerbaycan izledi ve Muttalibov, Dağlık Karabağ'ın Bakü'ye bağlandığını duyurdu. Karabağ Ermenileri de buna cevaben Eylül 1991'de bağımsızlıklarını ilan

etti. Bölgede kurulan Dağlık Karabağ Savunma Ordusu siviller için koridorlar açarak bölgedeki Azeri nüfusunu tahliye etmeye başladı. 26 Şubat 1992'de ise, şehirdeki havalimanı nedeniyle stratejik bir öneme sahip olan Hocalı köyünde yaşayan 6-7 bin civarında Azeri'nin tahliyesi sırasında yaşanan Hocalı Katliamı yüzlerce insanın yaşamını yitirmesine neden oldu. Katliamda taraflar birbirlerini suçlasalar da 1990'dan beri bölgede faal olan Ebulfeyz Elçibey ve ona bağlı milislerin bundaki rolü hala tam olarak aydınlatılmış değil. Hocalı'ya 11, Ağdam'a ise 3,5 km uzaklıkta gerçekleşen katliamda, Helsinki Watch raporuna göre 130 erkek, 51 kadın, 13 çocuğun öldüğü, 300 kadar kişinin de रहin olduğu iddia ediliyordu.

Azerbaycan'ın 2020'deki saldırıları

Eylül 2020'de Türkiye ve İsrail'in de askeri desteğini alan Azerbaycan ordusu Dağlık Karabağ'a askerî hareket başlattığını duyurdu. SİHA ve Heron tipi insansız hava uçaklarıyla Ermeni mevzilerini bombalayan Azeri güç-

leri 44 gün sonunda başta Şuşa olmak üzere birçok yerleşim yerini işgal ederek buraya Azeri nüfusun göç etmesini sağladı. İki tarafın da msket bombaları kullandığı çatışmalar sırasında yüzlerce asker ve sivil yaşamını yitirdi. Laçın koridoru dışındaki bölge Azerbaycan'ın kontrolüne geçti. 10 Kasım 2020'de Rusya'nın arabuluculuğuyla ateşkes yapılarak çatışmalı dönem sonlandırıldı.

Aralık 2022'den itibaren Azeri bir grup "eko-aktivist" in Laçın koridorunu bloke etmesi ve Arstakh'a olan ikmal yolunun kesilmesiyle bölge tamamen ablukaya alındı. Gıda, ilaç, yakıt vb. bir dizi ürünün ulaşmadığı bölgede insani kriz giderek derinleşti ve 19 Eylül'de Azerbaycan bir kez daha Karabağ'a saldırıya geçtiğini duyurdu.

Bu kez çatışmalar uzun sürmedi ve 20 Eylül'de ateşkes ilan edildi. 25 Eylül'de bir araya gelen Ermeni yönetimi yıl sonunda Dağlık Karabağ Cumhuriyeti'nin feshedileceğini duyurdu. Azerbaycan güvenlik güçleri ise sivil halkın yaşam alanlarına girerek insan-

ları göçe zorlayan bir taktik izledi. Bölgedeki Ermeni nüfusunun 120 bin olduğu tahmin edilirken 1 Ekim'de bölgeye ulaşan Birleşmiş Milletler komisyonu ülkede 50 ila 1000 Ermeni'nin kaldığını duyurdu.

Azerbaycan Başsavcılığı, 1 Ekim Pazar günü eski Dağlık Karabağ lideri Arayik Harutyunyan hakkında tutuklama emri çıkardı. Eski bakanlar Ruben Vardanyan ve David Babayan da tutuklanmış durumda. Ermenistan bölgeden göç etmekte olan Arstakhlıları kabul etmekte gönülsüz davranırsa da Paşinyan yönetimi krizi çözmenin yollarını arıyor. Protesto gösterilerinin polis şiddetiyle bastırıldığı Erivan'da, Rusya ile ilişkileri bozulan yönetim ABD ile yakınlaşmanın yollarını arıyor.

Türk Milliyetçiliği ve Zengezur Koridoru

2020'de başlayan Azerbaycan saldırganlığının bölgedeki dengeleri değiştirdiğine şüphe yok, ancak Azerbaycan bu politikalarında yalnız değil.

Türkiye ve İsrail'in de içinde olduğu bir grup devletten silah alan Azerbaycan, Nahçıvan üzerinden Ermenistan topraklarından da geçen bir koridor açarak Türk Dünyasının karayolu ile bağlanmasını hedeflediklerini birçok kez dile getirdi. Erdoğan'ın da stratejik hedefimiz dediği Zengezur koridoru bölgedeki enerji ticaretini dramatik bir biçimde etkileme potansiyeli taşıyor. Öte yandan, Türkiye'de faaliyet yürüten Cengiz, Limak, Kolin gibi holdingler Azerbaycan'da ve işgal edilen Arstakh'ta maden, yol yapımı, inşaat gibi sektörlerde ihaleler alarak servetlerini artırıyor.

Yaratılmak istenen milliyetçi ve Ermeni düşmanı puslu havanın bu gerçeklerin üstünü örtmek için köpürtüldüğü yadsınamaz bir gerçek olarak karşımızda duruyor.

İKLİM KANUNU VE İKLİM İNKARCILARI

Yeni iklim kanunu, iklim krizine gerçek bir yanıt sunabilecek mi? Kanunun mecliste görüşülmesine karşı bir grup iklim inkarcısının başlattığı imza kampanyasında ne talep ediliyor?

Marksist.org editörlerinden bilim yazarı ve iklim krizi araştırmacısı Tuna Emren yanıtlıyor.

Yeni yasama döneminde görüşülecek kanunlardan biri de İklim Kanunu. Peki bu kanun, yaşadığımız iklimsel çöküşe gerçek bir yanıt sunabilecek mi?

Tuna Emren: Paylaşılan taslağa bakılırsa, bu düzenleme emisyonları düşürmek, kömürden çıkıp yenilenebilir enerji sistemlerine geçmek için değil, emisyonlardan kâr elde edebilmek amacıyla hazırlanmış.

Taslağın odağında emisyon ticaret sistemi var. Bu, yoğun salım yapan şirketlere emisyon üst sınırı getiren, sanayi üretimini belli kotalar dahilinde yapmalarını ve böylece sanayi kaynaklı emisyon yoğunluğunu azaltmayı hedefleyen bir düzenleme olarak ele alınır ve öncelikle net hedeflerini, emisyon azaltım düzenlemelerini gündeme getirmesi gereken iklim kanunlarının küçük bir bölümünü oluşturur. Türkiye'nin taslağında ise böyle değil. Sanki mesele emisyon ticaretinden ibaretmiş gibi bir yaklaşım var, üstelik ona bile emisyon sınırı getirmiyor, buna dair bir hedef sunmuyor. Hadi diyelim ki bunun için gerçekten ciddi bir çaba harcanacak, peki bu görevleri kim yürütecek? Hangi bakanlıklar, hangi kamu kurumları bundan sorumlu tutulacak? Ya da gerçekten bu konuda herhangi bir sorumlulukları olacak mı? Bunların hiçbiri yok taslakta. Oysa Türkiye'nin iklim çöküşünü durdurma planlarında yer alması gereken öncelikli hedefi bellidir; kömürden çıkış.

Peki bu taslak ne diyor?

Bir iklim kanunu, her şeyden önce iklim hedefini belirler, bunun acil bir dönüşüm planı olması gerektiğini kabul eder. Bu taslaktaysa örneğin, Türkiye'nin yaşayacağı su krizinden, çölleşmeden, ekosistemlerin nasıl korunacağından hiç bahsedilmezken karbon ticareti yapmanın yöntemleri aranmış. Aslında bir şey de söylenmiyor. Tam söyleyecekmiş gibi yaparken, örneğin şu cümlede olduğu gibi, sonunu yine havada bırakıyor:

“Emisyon Ticaret Sistemi ve gönüllü taahhütler kapsamında yapılacak denkleştirme işlemleri, denkleştirme projelerinin alım-satımı, Emisyon Ticaret Sistemine dahil olmayan; sera gazı emisyonlarının azaltımı, giderim veya tutma faaliyetleri ile yutak alanların artırılmasına yönelik faaliyetler aracılığıyla ulusal standart ve metodolojileri temel alarak karbon kredisi üreten kredilendirme sisteminin esasları ve bu hususlara ilişkin oluşturulacak kurul, komite ve görevli kurumların yetkileri yönetmelikle belirlenir.”

Geçtiğimiz günlerde bir grup iklim inkarcısı bu kanunun meclis gündemine gelecek olmasına karşı çıktı, hatta bunun için 1 milyon imza topladığı iddia edildi. İklim krizinin bir yalan olduğunu, bir “uysal insan projesini” hayata geçirmek için uydurulduğunu söyleyip duruyorlar. Bu iklim inkarcılarıyla nasıl mücadele edeceğiz?

Kendisine “araştırmacı” sıfatını yakıştıran ama bilimin b'siyle alakası olmayan, komplo teorileri diliyle konuşan Erkan Trükten isimli bir kişinin başlattığı bu tuhaf imza kampanyasında kanunun imzalanmaması talep edilmiş. İddiasına göre, iklim krizi koca bir yalan. Bunun, “dünya nüfusunu azaltma projesi” olduğunu söyleyerek başlıyor işe. Ama sadece nüfusun azaltılması da değil; inançlar yok edilecekmiş, insanlar köleleştirilecekmiş, “şeytanın imparatorluğu gibi bir şey” kurulacakmış.

Ciddiye alınacak bir tarafı yok elbette ama bu tuhaf iddialarıyla 1 milyon imza toplamış birinden bahsediyoruz sonuçta. İşte bu ciddi bir mesele.

Fatih Erbakan da örneğin “kuraklık ısınmayla değil soğumayla olur” gibi gülünç bir akıl yürütme sergilemişti. Sonra bu iddiasını açıklarken kurduğu cümlelere bakınca, hayatında bir kez olsun tek bir IPCC (Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli) raporuna açıp bakmadığını anlıyorsunuz. “Yağmur yağıyor, öyleyse kuraklık yok, o zaman iklim krizi de yalan” gibi bir akıl yürütme olmaz mesela; bir değil birçok mantık safsatası barındıran bir genelleme bu. Halbuki bilimsel çalışmaların yeterince ciddiye alarak okumuş olsalar görecekler ki iklim çöküşü sadece kuraklık riskiyle gelmez. Bir yandan aşırı ısınma ve kuraklık riski olur, eşzamanlı olarak aşırı yağış olayların-

da da artış yaşanır. Bu gerçekten çok ileri seviye bir bilgi değil, basit bir termodinamik gerçek: Yer sistemlerindeki ısınma sıcaklığı yükseltirken buharlaşmayı da artırır. Dolayısıyla yakıcı sıcakklar ve kasırgalar, sel felaketleri el ele vererek gelir üstümüze.

Bu yaz Yunanistan'da yaşananlar maalesef bunun göstergesiydi. Önce yakıcı sıcaktan kaynaklı orman yangınları yaşandı, üstüne aynı bölgede inanılmaz bir sel felaketi meydana geldi. Libya'daki durum daha da korkunçtu. Çölün ortasında yeni göller oluştu, binlerce kişi yaşamını kaybetti. Bir benzeri Pakistan'da da yaşanmış ve ülkenin üçte birini sular altında bırakmış sel felaketlerine tanık oluyoruz. Sayıları, şiddetleri giderek artıyor. Ne yöne baksak bir iklim felaketi yaşanıyor ama bu insanlar hala komplo teorisyenlerinin sığ argümanlarıyla yanıt üretme derdindedir.

Aşırı sağın pek elverişli bulup desteklediği bu tehlikeli gruplar tam bir yalan makinesi gibi çalışıyor. Bir milyon imza toplayan kişinin aynı zamanda aşırı karşıtı olması şaşırtıcı değil. Zira bu kümelerin ortak özelliği milliyetçiliği bir şekilde köpürterek kadın haklarına saldırılar, LGBTI+fobisi, aşırı karşıtlığı, iklim krizi inkarcılığı vb. yolunda ilerlemek oluyor. Amerika'da Trump'ın çevresinde örgütlenen komplocu çetenin de başlıca argümanları farklı değildi. İrk, etnik köken, ulus, din, cinsiyet kimliği bağlamında toplumun – bilhassa aşırı sağ tarafından hedef alınan– üyelerine karşı nefret, düşmanlık ve şiddet üreten argümanlar bunlar aynı zamanda. Dolayısıyla, salt iklim inkarcılığıyla değil, tüm özgürlüklerin düşmanı olan aşırı sağcı fikirlerle mücadele ettiğimiz farkında kalmak önemli.

Bizler, iklim krizinin tek bir çözümü olduğunu söylüyoruz: Fosil yakmaya son verip adil bir enerji dönüşümü gerçekleştirmek. Termik santraller kapanacak demektir bu. Emisyon vergilerini değil termik santralleri ne zaman kapatacağımızı konuşalım. Fosil yakıt sektöründe çalışan işçileri yenilenebilir enerji sistemlerinde nasıl istihdam edeceğimizi konuşalım. Kimsenin mağdur edilmediği, herkes için adil bir dönüşüm talebi bu. Bu talebin ardında dünya kadar bilimsel veri, bir o kadar nitelikli çalışma, yüzlerce rapor mevcut.

KAPİTALİZM, GÖÇ VE İRKÇILIK

Haitili göçmenler Amerika Birleşik Devletleri'ne girmek için Rio Grande nehrini geçiyor.

ALEX CALLINICOS

Geçtiğimiz hafta Muhafazakâr Partili İçişleri Bakanı Suella Braverman Washington'da yaptığı bir konuşmada "kontROLSÜZ ve yasadışı göç... Batı'nın siyasal ve kültürel kurumları için varoluşsal bir meydan okuma oluşturuyor" ifadelerini kullandı. Serbest piyasa destekçisi American Enterprise Enstitüsü'nde küçük bir dinleyici topluluğuna konuşan Braverman'ın sözleri ABD'de Washington Post veya New York Times gibi büyük gazetelerde yer almadı. Ama bu sözler Britanya'da bir medya fırtınası başlattı.

Braverman sadece Muhafazakâr Parti'nin lideri olan Rishi Sunak'ın yerine geçmeye çalışmak için pozisyon almıyordu, aynı zamanda onun ve çok satan sağcı gazetelerin de büyük katkısıyla çoktan zehirli bir hale getirilmiş olan Britanya'daki göçmenlik tartışmasını kesin olarak aşırı sağın alanına taşımaya çalışıyordu. Avrupaya son dönemde yönelen göçün ölçeğini ve yarattığı aksamaları abarttıktan sonra Braverman asıl olarak şunu söyledi: "Eğer kültürel değişim çok ani ve çok büyük olursa, zaten orada olanın etkisi azalır. En sonunda da kaybolur."

Mülteci Sözleşmesi'ne saldırı

Bu sözlerle temelde aşırı sağcı "Büyük Yer Değiştirme" teorisini destekliyor. Bu teori "liberal elitlerin" beyazları Avrupa ve Kuzey Amerika'da azınlık durumuna getirmek

için göçü teşvik ettiğini iddia ediyor. Braverman 1951 Mülteci Sözleşmesi'ne de saldırıyor. Bu anlaşma İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Nazi Almanyası ve Faşist İtalya gibi zorba yönetimlerden kaçanların bir daha asla sığınacak yerden mahrum kalmaması için düzenlendi. Braverman "şimdi tamamıyla farklı bir dönemde yaşıyoruz" diyor.

Ancak Ukrayna'daki savaş altı milyondan fazla kişinin mülteci olmasına neden oldu. Sadece geçtiğimiz hafta Kafkaslardaki Dağlık Karabağ'ın nüfusunun yarısı, zorla Azerbaycan bünyesine katılmak yerine Ermenistan'a kaçtı. Braverman - açıkça olmasa da - insanları anavatanlarından ayrılmak zorunda bırakanın çoğu zaman yoksulluk olduğunu itiraf ediyor. Ancak bu yoksulluğun, Amerikan Enterprise Enstitüsü gibi kuruluşlar tarafından teşvik edilen neoliberal politikaların uygulanmasıyla zengin ve yoksul ülkeler arasında oluşan derin yapısal eşitsizliğin bir yansıması olduğunu kabul etmiyor. Kapitalist sistemin en büyük suçlarından biri, - örneğin Afrika'nın büyük bölümünde - hayat standartlarının çok düşük olması yüzünden insanların daha iyi bir hayat arayışıyla evlerini terk etmeyi istiyor olması.

Mülteci yasasını modernleştirmekten bahsetmesine rağmen Braverman "eğer gerçekte sadece kadın veya eşcinsel olmak ve geldiğiniz ülkede ayrımcılığa uğramaktan korkmak korunma değerlendirmesi için yeterli olursa,

bir iltica sistemini ayakta tutamayız" dediğinde homofobik ve cinsiyetçi aşırı sağ tribünlere oynuyor. Braverman, Britanya'da bahsi böylesine sert bir şekilde yükselterek aşırı sağın küresel saldırısına katılıyor.

İrkçılık ve aşırı sağ

İtalya'nın faşist başbakanı Giorgia Meloni yakında seçim zaferinin birinci yıldönümünü kutlayacak. "Yasadışı" göçü durdurmayı vademişti ama bunun yerine göçmenlerin sayısı geçen yılın bu dönemindeki 66.200'den ikiye katlanarak bu yıl 128.600'e çıktı. Libya'da rakip hükümetlerin ve onların dışardaki destekçilerinin savaşı ile Derne'deki feci seller daha fazla sayıda insanı Akdeniz'in öteki tarafına doğru itiyor.

Avrupa Birliği Meloni'ye yardım etme çağrısında bulundu ama onun başbakan yardımcısı ve rakibi Matteo Salvini, Fransız faşist lider Marine Le Pen ile ittifak halinde manevralar yaparak Meloni'yi daha sağ bir pozisyona itmeye çalışıyor. Salvini göçün artışı "askeri bir eylem" olarak adlandırıyor ve "Ben komplo teorisyeni değilim, ama kadere inanmıyorum. Bence bu kalıplara uymayan bir hükümete zorluk çıkarmak için kesinlikle istenen, organize edilen, planlanan ve finanse edilen bir şey."

Tüm bunlar olurken Polonya'da yaklaşan seçimler, zaten şiddetle göçmen karşıtı olan Hukuk ve Adalet Partisi hükümetinin daha da sağa kaymasına neden oluyor. Seçimi

kim kazanırsa kazansın, kazanan parti Yahudi düşmanı, homofobik ve cinsiyetçi Konfederasyon Partisi'nin desteğine muhtaç durumda kalabilir. Bu parti, hükümetin bir milyon Ukraynalı mülteciyi Polonya'ya almasına karşı kampanya yürütüyor. Bu şu an görece izole olmuş olan, Avrupa'nın önde gelen aşırı sağ siyasetçisi Macaristan başbakanı Viktor Orbán'ın elini güçlendirecek.

Orbán, müttefiki Robert Fico'nun geçtiğimiz hafta yapılan Slovakya seçimlerinden birinci çıkmasına yardımcı olmak için göçmenlerin Macaristan'dan Slovakya'ya geçmesine izin vermekle suçlanıyor. 2016'da Fico başbakanken, Slovakya'nın "tek bir Müslüman göçmen bile" almayacağını söylemişti. German Marshall Fund adlı düşünce kuruluşundan Daniel Hegedüs, "Orta, Doğu ve Güney Avrupa'da liberal olmayan ve otoriter hükümetler giderek genişleyen bir merkez oluşturabilirler... Polonya'da kemikleşmiş otoriter bir derin devlet var."

Ama aşırı sağın göçü silah olarak kullanması durumu Avrupa'yla sınırlı değil. Braverman konuşmasında New York'un Demokrat Partili Belediye Başkanı Eric Adams'ın "göçmen krizi New York'u yıkıma uğratacak" sözlerini alıntıladı. 2022 ilkbaharından beri New York'a 118.000'den fazla göçmen geldi. Bu kısmen Teksas'ın sağcı valisi Greg Abbott'ın uyguladığı politikanın sonucunda gerçekleşti. New York Times, Abbott'ın ve onun vali yardımcısının "eyaletin yakın tarihi içerisindeki en sert sağa kayışlardan birinin arkasındaki itici güç olduğunu" yazdı.

Abbott, ABD'nin güney sınırından Teksas'a giren 15.800 kişiyi otobüslerle New York şehrine taşıdı. Financial Times'ın dediği gibi "Abbott'ın New York'a ihraç ettiği kriz, bir zamanlar müttefik olan Demokratları birbirlerine düşürdü, bu duruma uygun bir karşılık üretmeye çalışırken suçu birbirlerine attılar. Ayrıca böylece Cumhuriyetçilerin konuşulmamasını istedikleri bir konu (kürtaj) yerine, onların önemsedikleri bir konu (göç ve kaotik güney sınırı) ülke çapında gündem oldu.

Abbott 2021'de yeniden aday olduğunda Donald Trump'ın desteğini almıştı. Donald Trump'ın ABD sınırına dikmeye söz verdiği duvarı inşa edeceği vaadinde bulundu. Trump'ın kendisi de hakkındaki tüm davalara rağmen Cumhuriyetçi Parti'nin 2024 başkan adaylığı yarışında diğer tüm rakiplerinin açık ara önünde görünüyor. Son anketlerde görevdeki Demokrat Partili Başkan Joe Biden'ın da önünde. Beyaz Saray'da ikinci dönem Trump Başkanlığı ihtimali oldukça ciddi ve bunun Batılı emperyalizmin kendi içindeki uyumu üzerinde devasa sonuçları olacaktır.

Göçün nedeni çok boyutlu kriz

Braverman'ın sözde "ekonomik ve demografik olgulara başvurmasına" rağmen ileri kapitalist ekonomilerin ezici bir göç krizi ile karşı karşıya oldukları düşüncesi saçmalıklardan ibaret. Mültecilerin en çok yoğunlaştıkları yerler açık ara farkla Küresel Güney'de, özellikle Orta-doğu ve Afrika'da bulunuyor. Eğer onları desteklemek için yeterince kaynak ayrılırsa, Avrupa ve ABD'nin zengin ekonomileri bu ülkelere giriş yapan sayıda mülteciyi kolayca özümseyebilir. Ayrıca daha önceki göçlerin deneyimi tekrar ve tekrar gösterdi ki, yeni gelenler ev sahibi toplumları hem maddi hem de kültürel olarak zenginleştiriyor.

Küresel bir sistem olarak kapitalizm, iki yüzyıl önceki ilk Sanayi Devrimi'nden bu yana, ucuz ve sömürülebilir emeğin sağlanması için göç akışlarına ihtiyaç duydu. Ancak bu yapısal gerçeklik, Karl Marx'ın 1860'larda kavradığı gibi "yerli" ve göçmen işçiler arasındaki ekonomik rekabetin irksal bir karşıtlığa dönüşmesi tehlikesini yaratıyordu. Örneğin 19. yüzyılda Britanyalılara karşı İrlandalılar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra beyazlara karşı yeni bağımsızlık kazanmış ülkelere gelen göç-

menler ve bugün "Batılılara" karşı Müslümanlar.

Bugün kapitalizm, tarihindeki en büyük krizle karşı karşıya. Bu krizin bileşenleri arasında Kuzeyde 2007-2009 küresel finansal kriziyle başlayan ama şimdi Çin'e yayılan ekonomik durgunluk, hızlanan iklim felaketi ile Washington ve Pekin arasında büyüyen emperyalistler arası rekabet bulunuyor. İnsanları sınırların ötesine yönelten, bu çok boyutlu krizdir. Ama egemen sınıf siyasetçilerinin tepkisi, örneğin küresel hayat pahalılığı krizinin yol açtığı halkın öfkelerini göçmenlere yöneltmeye çalışıyorlar.

Braverman, Sunak'ı sağa çekmeye çalışıyor olabilir, ama Sunak'ın kendisi de Muhafazakâr Parti'nin popülerliğindeki düşüşü göçmen karşıtı söylemleri kullanarak telafi etmeye çalışıyor. Hem hükümetteki hem de sokaklardaki aşırı sağın doğrudan karşısına dikilmek gerekiyor. Göçmenlerle ve mültecilerle dayanışmayı öne çıkaran ırkçılık karşıtı hareketlerin inşa edilmesi gerekiyor. Ancak Braverman, Meloni, Trump ve benzerlerinin yürüttüğü saldırıya uygun bir karşılık vermenin tek yolu sınıf siyaseti.

Başka bir deyişle, aşırı sağın istismar ettiği öfkenin gerçek kaynağına, kendi zenginlerini, kârlarını ve sistemlerini korumaya öncelik veren patron sınıfına yöneltilmesi gerek. Bu yüzden 2022 ilkbaharından bu yana gelişen ücret mücadeleleri çok önemli. Yeni bir işçi kuşağı kendi çıkarlarını savunmak için grev silahını nasıl kullanacaklarını öğreniyorlar ve bu süreçte etkili bir eylemin milliyet, ten rengi, din vb tüm farklılıkları kesen sınıf dayanışmasına dayandığı giderek daha açık bir şekilde ortaya çıkıyor.

Nihai olarak – Marx'ın İrlanda örneğinde savunduğu gibi– işçi mücadeleleri yalnızca gelişerek, işçilerin sömürülmelerine destek olan emperyalizme ve ırkçılığa karşı uluslararası bir mücadeleye dönüşebilirse başarılı olabilirler.

Çeviri: Onur Devrim Üçbaş

Ukraynalı mülteciler

sosyalist işçi diyor ki BOMBALI EYLEMLER VE SOSYALİSTLER

Ankara'da TBMM'nin açıldığı gün gerçekleşen bombalı saldırı çok katmanlı mesajları olan bir eylemdi. Ama neresinden bakılırsa bakılınsın, bu eylem, esas olarak baskı ortamının ve milliyetçiliğin güçlenmesine yaramıştır.

Bu türden eylemlerin asli özelliği, çalışan insanların, emekçilerin, sorunların çözümünde kendi eylemlerinin bir anlamı olduğu yönündeki görüşlerinin silikleşmesine yol açmalarıdır. İşçilerin haklarını kazanmak için sahip olduğu kolektif eylem yeteneği, bireysel bombalı eylemler gibi girişimlerle kesin bir tezat oluşturur. Herhangi bir eylemin anlamlı olup olmadığını gösteren öge bu eylemin işçi sınıfının ve tüm ezilenlerin mücadelelerinin birleşmesine, kendine güven duymasına ne kadar yardımcı olduğudur.

Ankara'nın göbeğinde polis karakoluna yapılan bombalı saldırı ve saldırının kendisini patlatması işçilerin kafasında korku, şüphe, kargaşa yaratmaktan ve kitle eylemleri fikrinin gerilemesinden başka hiçbir işlev görmez.

Üstelik bu türden eylemlerin başka mesajları da vardır. Bir canlı bomba eylemiyle bölgesel ve iç siyasete dair bir dizi mesaj aktarılmış olur. Milyonlarca insan bu türden mesajları okuma uzmanı olmadığı için de bu mesajlaşma bombalı saldırı gerçekleştiren güçlerle saldırıya maruz kalan güçlerin küresel saflaşma içinde tuttukları konuma göre anlamlandırılabilir. Buna da biz sıradan insanların aklının ermesi her zaman mümkün değildir.

Bu nedenle, sıklıkla, verdiği karmaşık mesajlar, yarattığı yıkım, dehşet ve ölüm ortamında kaybolup giden, sadece şifre çözücülerin kavrayabildiği mesajlar olarak anlaşılabilir olan kaotik eylemlerdir bu türden saldırılar.

Ardından legal faaliyet, yasal alanda çalışan Kürt partileri tehdit edilmeye başlandı.

Hemen sonra her zamanki gibi HDP üyelerine yönelik gözaltılar yapıldı.

Güç gösterisini böylesi eylemlerle yapmak isteyenler daima devletin güç gösterisi yapmasıyla sonuçlanan bir eylem imza atmış olurlar.

Barışa acil ihtiyaç duyanlar, barışı inşa edecek olanın milyonların barış talebini haykırması olduğunu bilerek harekete geçmelidir.

Türkiye'nin sınır ötesi operasyonlarına son vermesini sağlayacak olan da komşularıyla diyalog esaslı demokratik ilişkiler kurmasına yardımcı olacak olan da içeride Kürt sorununda çözüm ve diyalog esaslı adımları atmaya zorlayacak olan da barış mücadelesinin milyonların talepleriyle örtüştüren kitlesel, demokratik, kazanmayı hedefleyen kampanyalar ve mücadeleler olacaktır.

EKİM DEVRİMİ NEDEN ÖNEMLİDİR?

ŞENOL KARAKAŞ

1917 yılında, Birinci Dünya Savaşı'nın ortasında milyonlarca insanın savaş meydanlarında ve cephe gerilerinde çektiği açlık ve hastalıklardan ölümünün yarattığı dehşete son veren unsur Ekim Devrimi'dir. Rusya'da işçi sınıfı Şubat ayında Çarlık rejimini, Ekim ayında da burjuva hükümetini devirdi.

Peki, 106 yıl önce gerçekleşen bir devrim bugün neden önemli olsun?

Bu soruya, Ekim Devrimi'nin önemi kavranmadan, günümüz işçi sınıfının kendi sosyal mücadeleleri içinde kazanacak hamleleri yapmasının mümkün olmadığını söyleyerek yanıt verebiliriz. Çünkü 1917, sadece geçmişimiz değildir; Ekim Devrimi bugünümüzdür, geleceğimizdir.

Dünya aynı dünya

1917'nin koşullarından çok uzakta değiliz. Ekim Devrimi, elbette kapitalizmin yarattığı dehşete ezilenlerin gösterdiği bir tepkiydi. Bu tepkinin bir tekrarı değilse de onu da aşan bir benzerine acil olarak ihtiyacımız var. Çünkü dünya savaşlar, göç, kapitalist ekonomi krizinin faturasının yoksullara çıkartılması ve 100 sene önce bilinmeyen iklim krizinin yıkıcılığıyla karşı karşıya.

Ekim Devrimi, savaş ve yoksulluğa karşı işçi sınıfının verdiği bir yanıtı. Şimdi yine benzer bir yanıt vermeye ihtiyacımız var.

Kitlelerin kendi eylemine ihtiyacımız var

1917, ihtiyacımız olanın kitlelerin kendi eylemi olduğunu gösterdi. Lenin gibi devrimcilerin bile umutsuzluğa kapıldığı ve kendi kuşaklarının bir devrimi görmeyeceğini düşünmeye başladığı savaşın ortasındaki karanlık koşullarda işçi kitlelerinin kendiliğinden eylemi bir haftadan kısa bir sürede çarlık rejimini yıktı.

Ekim Devrimi, işçilerin sahip olduğu kolektif gücün devrimci etkisini gösteren tarihsel bir örnek olarak çok önemli bir deneyim. Milyonların kendi eylemi ve eylem içinde değişme potansiyelleri yüzyılların despotizmini, geleneklerini, çürümüşlüğü ve kapitalist yalanların hâkimi-

yetini bir çırpıda dağıtabilecek bir potansiyele sahip.

İşte 1917 tüm ezilenlere işçi sınıfının bu gücünü gösterdiği için benzersiz bir öneme sahiptir.

Kitlese devrimci bir partinin önemi

Ekim Devrimi milyonlarca işçinin kendi eyleminin öneminin yanı sıra kitlese bir devrimci partinin ve politik merkezin önemini de gösteren bir deneyimdir.

En radikal hareket içinde bile işçilerin arasında başta politik bölünmeler olmak üzere sayısız bölünme vardır. Sosyal bir patlamanın zaferi bu bölünmelerin aşılmasına ve aynı politik taleplerin milyonlarca işçi tarafından sahiplenilmesine bağlıdır.

Devrimci bir parti, yıllar içinde her mücadelelerinde işçilerin yanında, bu eylemlerin en önünde duran işçilerin arasında örgütlendiği için kritik an geldiğinde hareketin içindeki yüz binlerin hareketin içindeki milyonlara doğru taleplerle liderlik etmesini sağlayabilir.

Ekim Devrimi bunun için iki kritik faktöre ihtiyacımız olduğunu

kanıtladı. Birisi, devrimci partinin ezenlere karşı, hangi sosyal kesimden olduğuna bakılmaksızın ezilenden yana olduğunu bizzat eylem içerisinde göstermesi ve öncü işçilerin saflarında bu konuda bir kesinlik yaratmayı başarmasıdır. Diğeri ise milliyetçiliğe karşı net olmasıdır. Bolşevik Partisi, bu iki özelliğiyle, 1917 yılında, mücadelenin içinde olan tüm partilerden farklı olduğunu göstermişti. Birinci Dünya Savaşı'nda çarlığın yenilmesini ve savaşın bir devrime dönüştürülmesini savundu. Tüm ezilen halkların savaşa karşı birliğini dile getirdi. Rusya işçi sınıfının hareketinin Rusya'nın tüm ezilenlerinin kürsüsü olmasını savundu. Ayaklanma anı geldiğinde milyonlarca işçinin bu kararını milimetrik bir şekilde hayata geçirebilmiş olmasının nedeni hem bu politik netlik hem de yıllar içinde mücadelenin her bir safhasında öncü işçiler arasında inşa edilen politik birliğin ve güvenin varlığıydı.

Darbe değil milyonların devrimi

Ekim Devrimi'nde partinin rolü, hatta zaman zaman tek tek iş-

yerlerinde öncü işçilerin, Lenin, Troçki, Buharin, Kollontay, Krupskaya, Sverlod gibi devrimcilerin rolü çok önemli olsa da 1917, devrimin kitlesel karakterini görmezden gelenlerin iddia ettiği gibi bir darbe değildi.

1917'nin her bir ayında, her bir haftasında işçiler kaderlerini belirlemek için sokaklardaydı. Devrimin kaderini milyonlarca işçinin her gün gerçekleşen eylemleri belirledi. Bolşevik Partisi sokaktaki milyonların güvenini kazanabildiği için bu ayaklanmaya öncülük edebildi. Ayaklanma, zaten Şubat ayında kendiliğinden; sağın, ırkçıların, Yahudi düşmanlarının ve darbecilerin başka bir çare bırakmaması nedeniyle gündeme gelmişti. Rusya'da tüm ezilenlerin karşı karşıya kaldığı, ya bir işçi devrimi ya da gerici, ırkçı bir askeri darbeydi.

Ekim Devrimi'ni bir parti faaliyetine indirgeyen devrim düşmanları ve de Stalinist tarih yazıcıları şu konuda ortaklaşıyor: milyonların devrimci eylemini görünmez kılmak! Oysa, sovyet adını alan kurumlar, grev mücadelesinin içinden doğuş ve aş-

ğıdan yukarı işçi, asker ve köylü sovyetleri örgütlenmesiyle, burjuva devlet aygıtının yerine işçi devlerinin demokratik işleyişini geçirmiştir. Ekim Devrimi bir parti darbesidir diyenler, bugün işçi sınıfının kapitalist devleti yıkacak güce sahip olmadığını da söylemiş oluyorlar.

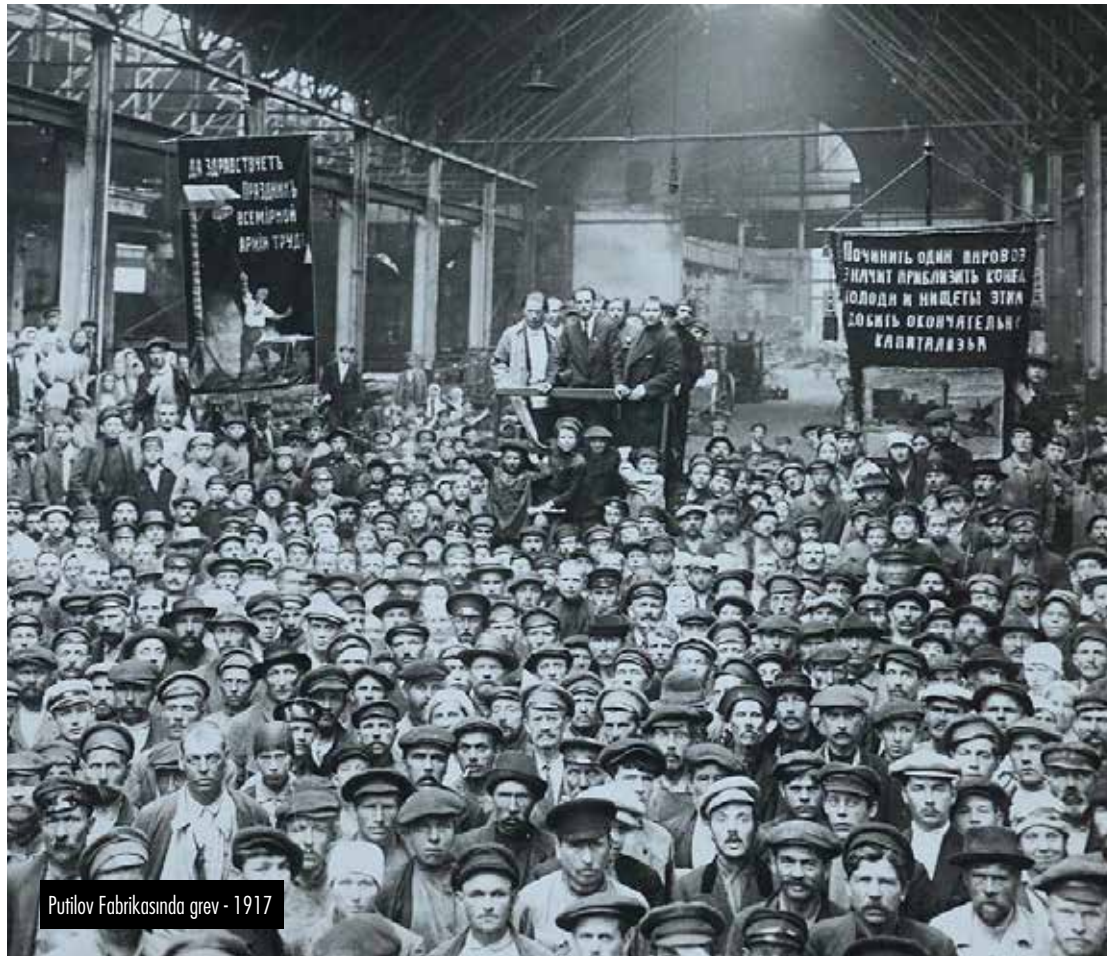
Ya barbarlık ya da yeni bir Ekim!

1917, ezilenlerin milliyetçilikten ne kadar hızlı özgürleşeceğini de gösteren bir deneyimdir. Rusya'da işçiler savaşta kendi devletlerinin yenilmesini sağlamadılar sadece, aynı zamanda Ekim Devrimi gerçekleştiği anda işçi hükümeti derhal ve pazarlıksız bir şekilde barışı savunmaya da başladı.

Almanya'da işçi isyanlarının ruhuyla birleşen Rusya işçilerinin enternasyonalist hamlesi Birinci Dünya Savaşı'nın acılarına da son verdi. Milyonları savaşta kaybeden, enternasyonalizmi teorik bir ilke olmaktan çıkartan işçilerin Ekim Devrimi ile Almanya'da sovyetlere benzer işçi devleti nüveleri kuran işçilerin başardığı şey, ezilenlerin uluslararası dayanışmasını her şeyin üzerinde tutan eylemlere imza atmış olmalarıdır.

Bu yüzden, yani insanlık, canlı yaşamı ve tüm gezegen için pazarlıksız hızlı kararlar almanın önemini gösterdiği için, bize yeni bir Ekim Devrimi lazım.

İklim krizi hepimizi benzersiz bir felakete sürüklerken hâlâ bu konuda pazarlık yapan devletler yıkılmak zorunda. Fosil yakıt kullanımına hemen son vermek zorunda. Savaşlar, askeri yatırımlar hemen son bulmak zorunda. Açlığa ve göçmenlerin yaşadığı eziyete son verilmek zorunda. Tüm canlı yaşamı "ya sosyalizm ya toptan çöküş" ikileminden hızla çıkmak zorunda. İşçi sınıfının uluslararası dayanışması, kolektif gücü, üretimden gelen yeteneği bu sorunların tümünü çözme potansiyeli taşıyor. Bunun için gerekli olanın sosyalist bir devrim olduğunu göstermiş olmasından ötürü, Ekim Devrimi hem dünümüz hem yarınımızdır.

Putilov Fabrikasında grev - 1917

BİZE YOKSULLUK ONLARA DEVASA KÂRLAR

Enflasyon, ekonomik arızalardan kendine kendine ortaya çıkan bir olgu değildir. Aksine kapitalistlerin, işçiler ve emekçilerin gelirlerine el koymasındır.

Çoğumuz için ekonomik buhran, onlar içinse kârlarını artırdıkları bir yükseliş/büyüme dönemi...

Türkiye kapitalizminin kalbini oluşturulan en büyük 500 sanayi şirketi, önceki yıllar gibi, son bir yılda da büyük kârlar elde etti.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) adlı patron örgütlenmesi her yıl olduğu gibi bu sene de son bir yılın kazananlarını duyurdu.

İSO'nun en fazla kazanan 500 şirket listesine bakıldığında, hayat pahalılığı, yoksulluk ve açlık ile geçen son bir yıl bazıları için hiç de böyle geçmedi:

■ Toplam net üretimden satışları yıllık bazda yüzde 119 artarak 4 trilyon 485 milyar TL'ye yükseldi.

■ İlk 50 şirketin net üretimden satış içindeki payı yüzde 52, ilk 100 şirketin payı yüzde 65 oldu.

■ İSO 500'ün Türkiye'nin toplam sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 40'lar seviyesinde oldu.

■ İSO 500'ün toplam faaliyet kârı yıllık yüzde 96 artışla 671 milyar TL'ye yükseldi.

Bu şirketler aynı zamanda boğazına kadar borçlu:

■ İSO 500'ün toplam borcu yüzde 67 artışla 2,5 trilyon TL'ye çıktı. Yani Türkiye'nin toplam dış borcunun dörtte biri bu en büyük kapitalistlerin borcu. Onları diğer kapitalistler ve elbette Hazine yani devletin dış borçları izliyor.

İşçiler ise bankalara borçlu. Bankaların çoğunun sahibi ise yine en fazla kazanan şirketler.

Enflasyon bir saldırıdır:

■ Fiyatların artış hızını yani zamlanmayı belirleyen başta enerji şirketleri olmak üzere büyük sermayedir.

■ Aynı zamanda kendi borçlarının (döviz cinsinden) geri ödemelerini fiyatlara ekleyen yine onlar.

■ Kapitalistleri destekleyen iktidar ise darphane ve kamu bankalarını kullanarak kuru baskılama, TL'nin değerini düşürme, bazen fazileri düşürüp bazen de artırma yoluna giderek enflasyonist durumu körüklemektedir.

Buhran, işçi, emekçi, yoksul evlerinde yaşanıyor. İşçiler, kimlikler ve düzen siyasetleri arasındaki kutuplaşmaları aşıp servet eşitsizliğine karşı mücadeleye girişmeli.

AGROBAY, İŞÇİLERİN HAKKINI VER

Agrobay Seracılık işçileri Ankara'da

AKP'ye yakın Bayburt Grup A.Ş.'ye ait Agrobay Seracılık'ta düşük ücretler ve koşullarda çalıştırılan çoğu kadın olan işçiler bu gidişata dur demek için Tarım-Sen'de örgütlenmek istedi.

Tarım ürünleri ihracatı ile devasa kazançlar elde eden patron ise sendika düşmanlığına giderek ki-

milerinin emekliliği gelmiş 39 işçi ve 2 mühendisi Ağustos ayında işten attı. İşyeri önünde sürdürdükleri direniş, jandarma ve polis baskısına maruz kalan Agrobay sera işçileri çareyi İstanbul'a gelip şirket önünde nöbet tutmakta buldu. Şimdi Ankara'da haklarını istiyorlar.

TRENDYOL'DA DİRENİŞ VAR: ATILAN İŞÇİLER GERİ ALINSIN!

Sendikalaştıkları için işten atılan Trendyol depo işçilerinin, Maslak'ta bulunan Trendyol Genel Merkezi önündeki eylemi sürdürüyor.

Dev alışveriş şirketinde PTT-SEN ve DGD-SEN örgütlenmek istemiş, fakat patron sendikalaşmanın önünü kesmek için sendika aktivistlerini işten atmıştı.

En büyük 100 internet şirketi arasında birinci sırada alan Çin merkezli şirket işçi haklarını tanımıyor. Trendyol depo emekçilerinin talebi açık: 'İşe geri dönmek istiyoruz.'

Trendyol'da direniş sürüyor

MÜCADELENİN İÇİNDEN Volkan Akyıldırım

KARABAĞ SAVAŞI, MİLLİYETÇİLİK VE İŞÇİLER

Milliyetçilik işçileri bölmek ve patronlarla uzlaştırmak için en kullanışlı egemen sınıf ideolojisidir.

Ulus, birbirine zıt çıkarılara sahip sınıfları içinde barındırır: Kurulu düzenin devam etmesini isteyen kapitalistler, onların servetinin kaynağı olan ve bu düzenden aslında hiçbir çıkarı olmayan işçiler. Aralarında işçileşmekten ölesiye korkan küçük mülk/sermaye sahibi orta sınıflar var.

Devlet tarafından desteklenen milliyetçi fikirler egemen sınıfın üst katlarından (öğretim, kışla, medya ve politikacılar gibi araçlarla) toplumun geri kalanına yayılır ve nüfuz eder.

İşçiler genel bir mücadeleye girişmedikleri takdirde, top-

lumdaki her birey gibi milliyetçilikten etkilenir. Savaş ve çatışma anlarında şovenizmin sarhoş ediciliğine kapılabilir.

Şimdi Karabağ'da süren savaşta (bir ölçüde) bu oluyor. Türkiye yönetimi, Karabağ üzerinde egemenlik kurmak isteyen Azerbaycan'ı destekliyor. Diğer tarafta Ermenistan var. İktidar, Erivan hükümetiyle de diyalogunu kesmiyor. Hegemonik devlet Rusya'nın gölgesinde yıllardır süren, zaman zaman alevlenen, şimdiyse bir yangına dönüşen Karabağ savaşının başlıca nedeni milliyetçilerin anlattığı gibi Azeriler (ki Türktürler ve Türkiye ile ulusal bağları vardır) ile Ermeniler arasındaki tarihi düşmanlık değildir. Söz konusu olan ticaret yolları ve enerji koridorlarıdır. Karabağ halkının talihsizliği bunların yaşadıkları yerden geçmesi.

Peki bütün bunların Türkiyeli işçilerle ne ilgisi var? Hiçbir ilgisi yok. Fakat Türk milliyetçiliği üzerinden işçilere nüfus eden egemen sınıf, kendi siyasi ve ekonomik çıkarları için toplumsal destek bulur. Ve bu destek işyerlerinde kendisi işçi sınıfının bir parçası değil, patronlarla aynı milletin parçası olarak gören geniş işçi kitleleri üzerinde hakimiyet olarak geri döner.

Kaldı ki Türkiye işçi sınıfı sadece Türk işçilerden oluşmuyor. Örneğin çoğu kadın 100 binden fazla Ermenistan vatandaşı, ülkelerindeki yoksulluktan kurtulmak için İstanbul'da bakım işlerinde çalışıyor. Azerbaycan'daki yoksulluktan kaçan Azeri inşaat ve nakliye işçileri birçok ildeler. Karabağ savaşı üzerinden yürütülen milliyetçi propaganda aynı sınıfın bireylerini birbirinden ayırıyor, hatta düşman edebiliyor. Bu da egemen sınıfın yönetme işini kolaylaştırıyor.

Karabağ savaşına karşı tutum işçi hareketinin öncülere, aktivistleri için önemli bir tartışmadır. Bir fabrikada işçilerin geri kalanını mücadeleye ikna etmek için bazılarının öne çıkması gerekir. Her seferinde bu olur. Öncü işçilerin ve sendika aktivistlerinin siyasi bilinci milliyetçilikten koptuğu ölçüde, bölünmüş işçileri birleştirme kapasitesine sahip olabilir.

Sosyalist işçiler, işyerlerinde ve sendikalarda Karabağ savaşı hakkındaki gerçekleri açıklamalı, bu ve başka başlıklarda hücum eden milliyetçi fikirlere karşı mücadele etmelidir. İşçilerin genel ve ortak çıkarları için mücadeleyi örgütleyerek.

HOLLYWOOD'DA YAZARLAR KAZANDI

Hollywood tarihinin en uzun ikinci grevi olan 146 günlük iş bırakma eyleminin ardından 24 Eylül Pazar günü geç saatlerde Hollywood yazarlarını temsil eden Amerikan Yazarlar Birliği (WGA) ve Hollywood'un en büyük stüdyolarıyla birlikte Amazon, Netflix ve Apple TV gibi video akış platformlarını temsil eden Sinema ve Televizyon Yapımcıları Birliği (AMPTP) bir anlaşmaya vardı.

Sendikanın grevi sona erdirme kararının ardından yeni anlaşmanın ayrıntıları da yayımlandı. Açıklamada, "Büyük bir gururla söyleyebiliriz ki, bu anlaşma olağanüstü bir kazanımdır, her sektördeki yazarlar için anlamlı kazanımlar ve tedbirler içermektedir" denildi.

Yazarlar asgari ücret ve tazminatlarında artış, emeklilik ve sağlık fonu gibi hakların genişletilmesi, istihdam sürelerinin uzatılması ve ekiplerinin büyütülmesi (son yıllarda büyük ölçüde küçülme eğilimi sergilemişti) gibi iyileştirmelerin yanı sıra – yabancı yayın organlarını da kapsayacak şekilde– daha iyi telif ücretleri talep ettiler ve kazandılar.

Ayrıca yapay zekanın ücretlerini düşürmek amacıyla kullanılmasını da yasaklayan bir anlaşma yapılması yönünde bazı şartlar ortaya koymuş oldular. Yeni sendika sözleşmesi, yazarların diledikleri takdirde ChatGPT gibi yapay zeka (YZ) araçlarını kullanabileceklerini ama YZ teknolojisini kullanmaya zorlanamayacaklarını söylüyor ve şirketler yazarlara YZ tarafından üretilen materyalleri verdiğinde bunu açıklama zorunluluğu getiriyor. Diğer bir deyişle, yazarlar YZ'yi

bir araştırma aracı olarak kullanabilecekler ki bu durumda sektörün YZ kullanımı yazarların kontrolü altında tutulmuş olacaktır.

Bu sözleşme sayesinde, YZ ile karşı karşıya kalan diğer sektörlerdeki işçilerin emek sömürüsüne de son verebilecek faydalı bir model oluştu.

Oyuncular grevi sonlandırmıyor

Amerikan Yazarlar Birliği başkanı Lisa Takeuchi Cullen birkaç gün önce New York'ta oyuncular sendikası SAG-AFTRA tarafından düzenlenen bir mitingde halen grevde olan oyunculara moral veren bir kazanım konuşması yaptı.

SAG-AFTRA liderleri de Hollywood stü-

yolarıyla görüşmelere başladılar, ancak henüz bir anlaşmaya varılabilmemiş değil.

Oyuncuların öne çıkan talebi ise, sözgeli mi bir dizinin yayından kazanılan gelirin yaklaşık %2'sine denk gelen bir pay hakkının korunması. Yani, performansları çeşitli yayın platformlarında sergilendiğinde elde edilecek olan geliri stüdyolarıyla paylaşmak gibi son derece haklı bir talepleri var ve bu talep pastayı onlarla paylaşmak istemeyen TV ve sinema milyarderlerinin hiç hoşuna gitmiyor.

İş durduran kazanır

Yazarlar, Los Angeles'tan New York'a, aralarında Amazon, Netflix, Paramount ve Warner Bros'un da bulunduğu büyük stüdyolar ve platformların önünde aylar-

ca grev yaptı. Onların greve başlamasından birkaç ay sonra, Hollywood oyuncularını sendikası SAG-AFTRA da benzer bir eyleme girişti ve tarihi bir "çifte grev" yaşandı.

Los Angeles stüdyolarında muazzam şok dalgaları yaratarak prodüksiyonları durma noktasına getiren çifte grev Hollywood'un tarihine damgasını vurdu.

Grevden ilk etkilenen, talk şovlar oldu. Örneğin, NBC'nin ünlü Saturday Night Live programında işe devam etmek isteyen yazar kalmadı. Yaz aylarında bu programların önemli bir kısmı tatile giriyor fakat bir sonraki yayın döneminin içeriği tam da bu tatil günlerinde yazılıyor. Dolayısıyla, grev sona ermiş olsa da bu arada yeni yayın dönemine de girilmiş olduğu için, geri döndüklerinde eski iddialarına sahip olamayacakları ortada.

Deadpool, Mission Impossible ve Dune gibi birçok gişe rekortmeni yapımın önceden planlanmış devam filmleri de yine grev nedeniyle ertelenmek zorunda kaldı. Özetle Hollywood milyarderleri öyle büyük zarara uğradı ki neticede yazarlarla anlaşmaya varmak zorunda kaldılar.

Oyuncular aynı durumun er ya da geç kendileri için de geçerli olacağını biliyor ve grevi sonlandırmıyor. Dahası, kendi grevleri resmen sona ermiş olsa da yazarların büyük bir kısmı da oyuncularla dayanışmak adına grev hattında kalmaya devam edeceklerini açıkladı.

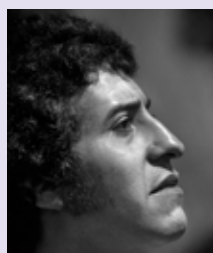
PORTRELER

Can Irmak Özınanır

VICTOR JARA

Müzisyen, tiyatrocü, şair ve komünist bir aktivist olan Victor Jara, 1932 yılında Şili'nin San Ignacio şehrinde doğdu. Ailesi kiracı çiftçilik yapıyordu. Yerli köklere sahip annesi, kendi kendine gitar ve piyano öğrenmişti. Annesi ile babasının ilişkisi kötüydü ve annesi bir süre sonra Santiago'da bir restoranda aşçılık yapmaya başladı. Bu sayede çocuklarına eğitim aldırılmayı başarmıştı. 15 yaşında annesini kaybeden Jara, bir süre muhasebecilik okuduktan sonra rahip olmak üzere bir ruhban okuluna girdi. Birkaç yıl sonra Katolik Kilisesi'ne tepki duyarak buradan ayrıldı ve Şili Ordusu'na katıldı. Burayı da bir süre sonra terk eden Jara, Santiago'ya döndü.

Santiago'da bulunan Şili Üniversitesi korosuna giren Jara, burada tiyatro üzerine bir kariyer inşa etmeye karar verdi. Kısa bir süre içinde burs kazanarak üniversitenin tiyatro bölümüne kaydoldu, pek çok oyunda yer aldı. Yer aldığı oyunlar genellikle sosyal sorunlara işaret eden oyunlardı. 1957 yılında halk müziğini gün-

delik yaşamın bir parçası hâline getirmek üzere halk müzik merkezleri kuran şarkıcı Violetta Parra ile tanıştı. Parra'dan derinden etkilenen Jara, Cuncumén isimli bir grupta gitar çalıp şarkı söylemeye başladı. Bu süreçte Şili'nin ve Güney Amerika'nın geleneksel müzikleri üzerinde uzmanlaşan Jara, 1960'lı yıllarda sosyalist bir müzikal hareket olan Nueva Canción'un (Yeni Şarkı) en önemli figürlerinden biri oldu ve Komünist Partisi'ne üye oldu.

1966'da ilk solo albümünü yapan Victor Jara, kısa sürede popüler bir sanatçı oldu. Solcu gençler arasında hızla yükselen Jara, Şili sağının da radarına takılmıştı. Yasaklanan şarkılarına rağmen, ünü sadece Şili'ye değil önce tüm Güney Amerika'ya daha sonra ise tüm dünyaya yayıldı.

Müzikal kariyeri boyunca Jara, tiyatro çalışmalarına da devam ediyordu. Dünya klasiklerinden deneysel oyunlara kadar uzanan bir skalada tiyatro yönetmenliği yapan Jara, Şili tiyatrosunun gelişimine ciddi bir katkıda bulunmuştu. 1970 yılında kendini tamamen müzikal kariyerine adanmak için tiyatroyu bıraktı.

Doğrudan hükümeti hedef alan şarkılarıyla devletin şimşeklerini üzerine çeken Jara'nın bu çabaları elbette boşlukta salınmıyordu. 1960'lı yıllarda giderek yoksullaşan Şili işçi sınıfı değişimden yana iradesini gösteriyordu. 1964'te başkan seçilen Eduardo Nicanor Frei Montalvo, toprak reformu gibi Şili kapitalizmini reforme ederek

geliştirmesini umduğu bir program ortaya koymuştu. Ancak zenginler, toprak sahipleri ve Milliyetçi Parti'nin sert bir tepkisiyle karşılaşmıştı. Sıradan insanların hayatında çok da büyük değişiklikler yaratmayacak küçük reformlar bile zenginler ve Güney Amerika'yı kendi arka bahçesi olarak gören temel emperyalist güç ABD açısından kabul edilebilir görünmüyordu. İşsizlik oranları yükselmişti ve Şili ekonomisi ABD'den gelen paraya bağımlıydı. 1970'te işçi sınıfı bu gidişe dur dedi, binlerce işçinin katıldığı 5295 grev yapıldı. Salvador Allende öncülüğündeki Unidad Popular (Halk Cephesi) bu radikal değişim isteğini ele alarak 1970 yılında iktidara geldi.

Jara, Allende'ye desteğini açıklayarak hareketin marşı hâline gelen Venceremos (Kazanacağız) isimli şarkıyı besteledi. Sosyalist hükümetin kültürel etkinliklerinin düzenlenmesinde kilit isimlerden biri Victor Jara'ydı. 11 Eylül 1973'te General Augusto Pinochet, ABD destekli bir askeri darbe yaptı. Darbeye karşı işçileri silahlandırmayı kabul etmeyen Allende, darbelerle çatışarak öldürüldü. Jara, hemen bir sonraki gün binlerce kişiyle beraber gözaltına alındı ve Santiago Stadı'na götürüldü. İşkence ve katliam merkezi olan statta günlerce işkence gördü ve gitar çalamaması için elleri kırıldı. İşkenceye rağmen, Venceremos söyleyerek tutsaklara cesaret vermeye çalışan Victor Jara, 16 Eylül günü vurularak öldürüldü. Jara'nın şarkıları 50 yıl sonra hâlâ direnenlere cesaret veriyor.

ANTONIO GRAMSCI ve DEVRİM SANATI

KONUŞMACI:
Alex Callinicos

7 EKİM 2023 CUMARTESİ

SAAT: 19.00

KADIKÖY, OSMANAĞA MAH.
KALEM SOKAK, NO:11 KAT:3

DEVİRİMCİ SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ

DÜNYAYI BİRLİKTE DEĞİŞTİRELİM

Sosyalist işçi gazetesini yayınlayan DSİP üyelerinin savunduğu temel fikirler:

AŞAĞIDAN SOSYALİZM

► Kapitalist toplumda tüm zenginliklerin yaratıcısı işçi sınıfıdır. Yeni bir toplum, işçi sınıfının üretim araçlarına kolektif olarak el koyup üretimi ve dağıtımını kontrol etmesiyle mümkündür.

REFORM DEĞİL DEVRİM

► İçinde yaşadığımız sistemin kurumları işçi sınıfı tarafından ele geçirilip kullanılmaz. Kapitalist devletin tüm kurumları işçi sınıfına karşı sermaye sahiplerini, egemen sınıfı korumak için oluşturulmuştur. İşçi sınıfına, işçi konseylerinin ve işçi milislerinin üzerinde yükselen tamamen farklı bir devlet gereklidir. Bu sistemi sadece işçi sınıfının yığınsal eylemi devirebilir.

KADINLARIN ÖZGÜRLÜĞÜ

► Sosyalistler kadınların tam bir sosyal, ekonomik ve politik eşitliğini savunur. Toplumsal cinsiyetçiliğe taviz veren, kadınların özgür olmadığı bir sosyalizm olmaz, kadınların bugünkü mücadelesi ve sosyalizm olmadan da kadınlar nihai özgürlüğü kazanamaz.

INTERNASYONALİZM

► Sosyalistler, bir ülkenin işçilerinin diğer ülkelerin işçileri ile karşı karşıya gelmesine neden olan her şeye karşı çıkarlar. Tek bir ülkede sosyalist devrim ancak bu devrim bir dünya devrimiyle desteklendiği ölçüde sosyalizme doğru ilerleyebilir.

IRKÇILIĞA DURDE!

► Sosyalistler ırkçılığa ve milliyetçiliğe karşıdır. İrkçılık tazviz verilebilecek bir fikir değildir.

LGBTİQ+LARIN ÖZGÜRLÜĞÜ

► LGBTİ+'ların özgürlük mücadelesi tüm ezilenlerin özgürlük mücadelesinden bağımsız düşünülemez. Sosyalistler bu mücadelenin önünde yer alırlar.

SAVAŞA HAYIR!

► Bizler tüm savaşlara karşıyız. Aynı zamanda biliyoruz ki kendi egemen sınıfını savunan, aynı zamanda antikapitalist olmayan bir antiemperyalizm milliyetçiliği savunmak anlamına gelir ve milliyetçiler gerçekten savaş karşıtı olamazlar.

HALKLARIN EŞİT KOŞULLARDA KARDEŞLİĞİ

► Sosyalistler bütün ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunurlar, bütün haklı ulusal kurtuluş hareketlerini desteklerler.

İKLİM KRİZİ KAPİTALİZMİN ÜRÜNÜDÜR

► Hem iklim değişikimini durdurmak hem de nükleer, kömür, petrol, gaz gibi tehlikeli ve kirlili enerji kaynaklarının kullanılmasını engellemek, işçi sınıfının sosyalizm mücadelesinin temel bir ögesidir.

STALİNİZM SOL DEĞİLDİR

► SSCB, Çin, Doğu Avrupa ve Küba sosyalist değil, devlet kapitalistidir. İşçilerin ücretli emek sömürüsüne maruz kaldığı, aşağıdan yukarıya doğru işleyen özyönetim organlarının ortadan kaldırıldığı ya da olmadığı, dolayısıyla işçi sınıfının siyasal iktidarı kolektif bir şekilde ellerinde toparlayamadığı rejimler sosyalist rejimler olamaz.

DEVİRİMCİ PARTİ

► Sosyalizmin gerçekleşebilmesi için, işçi sınıfının en militan, en mücadeleci kesimi devrimci sosyalist bir partide örgütlenmelidir. Böylesi bir parti işçi sınıfının yığınsal örgütleri ve hareketi içindeki çalışma ile inşa edilebilir.

► Sosyalistler pratik içinde diğer işçilere reformizmin işçi sınıfının çıkarlarına aykırı olduğunu kanıtlamalıdır.

► İşçi sınıfının kurtarıcılara ihtiyacı yoktur. Sosyalizm, işçi sınıfının kendi eylemi, kendi mücadelesinin ürünüdür.

Siz de bu fikirleri savunuyorsanız, Devrimci Sosyalist İşçi Partisi'ne üye olarak antikapitalist bir odağın inşasına katkı verebilirsiniz!

sosyalist işçi
SAVAŞA VE YOKSULLUĞA
DUR DEMEK İÇİN
**HAYDI
1 MAYIS!**

sosyalist işçi
GÖÇMEN
KRİZİ YOK
IRKÇILIK
KRİZİ
VAR
IRKÇILIĞI
DURDURACAĞIZ

**BİZİ ARAYIN
SOSYALİST
İŞÇİ'YE
ULAŞIN!**

05399822217

Enternasyonal Sosyalizm

Mayıs 2023
Sayı 12
30 TL

Fransa işçi sınıfı yol gösteriyor

Seçimlerin Ardından Direniş Alanları | Senol Karakuz
Deprem'in Galsterdikleri | Esra Akbaşık
Fransız Başkaldırısı | Frédéric Lardot
Osmanlı'nın İktidarı | Selim Deringil
15 Temmuz İhtilali | Ayşe Nispet
II. Yüzyılda Yarıçap Cumhuriyet ve Kültür Sorunu | Nihan Tahmaz
İşçi Sınıfının Vatani Yarıçapı | Rami Margulies

Tram Halkın, Açık Sağ, Trans Döşeyici Radikal Feminizm ve
Kapitalizm | Canan Şahin
Dijital Meta Olarak Bilkoin | Tansu N. Rotta - Edmondson Parana
Küçüklerin Savaşları | Sıla Mansuroğlu
Joseph Choanara
Mike Davis Anısına | Alex Callinicos
John Molyneux Anısına | Mehmet Uluoğlu

**TEORİK
POLİTİK
DERGİNİZİ
İSTEMEYİ
UNUTMAYIN!**

SOSYALİST TARTIŞMA İSTANBUL PROGRAMI BELLİ OLDU! 3-4-5 KASIM BEYOĞLU

DSİP'in ev sahipliği yaptığı Sosyalist Tartışma etkinliklerinin İstanbul ayağı bu yıl 3-5 Kasım tarihlerinde düzenlenecek. Beyoğlu'ndaki Aynalı Geçit salonunda gerçekleşecek toplantı dizisinin programında marksist teoriden sınıf mücadelesinin dinamiklerine, iklim krizinden heteroseksist ikili cinsiyet rejimine, göçmen karşıtlığından enternasyonal dayanışmaya çok çeşitli politik konular tartışılacak. Programın öne çıkan teması ise Türkiye Halklarının Yüzyılı.

Bu yıl Sosyalist Tartışma'da "Türkiye Halklarının Yüzyılı"nın özel bir vurguyla ele alınmasının nedeni ise, Cumhuriyetin yüzüncü yılı vesilesiyle hem iktidar hem de ana akım muhalefet tarafından köpürtülen milliyetçiliğin üzerini örttüğü hakikatleri tartışma arzusu. Bu bağlamda Sosyalist Tartışma programında üç toplantı yer alıyor. Bunlardan ilki 3 Kasım Cuma akşamı Taner Akçam ve Şenol Karakaş'ın konuşmacı olacağı "Halkların Cumhuriyet Tarihini Kavramak" toplantısı. Ermeni soykırımını üzerine tartışmalara önemli katkılarda bu-

lunan tarihçi Taner Akçam'ın Aras yayıncılık tarafından yeni yayımlanan kitabı Yüzyıllık Apartheid'ta öne sürdüğü kavramsal çerçevenin tartışılacağı toplantıda, Sosyalist İşçi gazetesi editörü Şenol Karakaş da resmi tarih anlatılarını reddeden sosyalist perspektiften katkı sunacak.

"Türkiye Halklarının Yüzyılı" teması kapsamındaki ikinci toplantı ise "Yüzüncü Yılında Cumhuriyet ve Sol" başlığına sahip. İletişim Yayınları'ndan çıkan Türkiye'de Sol ve Ordu kitabının yazarı Özgür Mutlu Ulus'un kemalizme ve darbelerle yaklaşımına dair genel bir çerçeve çizeceği toplantıda, tarihçi Bülent Bilmez ise solun kolektif kimlik meselelerine yaklaşımı üzerinden ulus ve ulusçuluk sınavını tartışacak, İstanbul Üniversitesinde doktora çalışmalarını sürdüren ve Z Yayınları editörlerinden olan Onur Devrim Üçbaşı Türkiye sosyalist hareketinin ideolojik çatlaklarının yarattığı politik sonuçların eleştirisine odaklanacak. Aynı tema kapsamında son olarak "Yüzyılı Kavramak, Yüzleşmek, Hesaplaşmak: Ne Yapmalı?" başlığıyla bir toplantı yapılacak.

Tarihsel suçları tanımlayan ve inkârı karşı teorik politik mücadele yürütenlerin bizzat kendi mücadelelerini tartışacağı toplantıda Özgür Sevgi Göral, Rober Koptaş ve Işıl Demirel konuşacak.

Sosyalist Tartışma programında farklı ülkelerden sosyalistlerin mücadele deneyimlerini dinleme fırsatı da olacak. Marksizm ve Ekoloji başlıklı oturuma, söz konusu alanda çok sayıda kitabı olan Martin Empson bağlanacak. İngiltere'deki Sosyalist İşçi Partisi'nin (Socialist Workers Party) üyesi Empson'un editörlüğünü yaptığı "İklimi Değiştir: Çevre Krizine Devrimci Bir Yanıt" kitabı Z Yayınları tarafından Türkçede yayımlanmıştı. Kitabın Türkçe editörü ve bilim yazarı Tuna Emren de bu oturumda konuşma yapacak. 4 Kasım Cumartesi gününün kapanış oturumunda "Felaketler ve Devrimler Çağında Enternasyonalizm" başlığında küresel mücadelelere dair tartışma yürütülecek. Yunanistan'da yayımlanan İşçi Dayanışması (Ergatiki Ali-leghi) gazetesinin editörü Panos Garganas ve Fransa'daki Yeni Antikapitalist Parti'nin

(NPA) üyesi Vanina Guidicelli'nin bağlanacağı toplantıda Türkiye'den DSİP üyeleri Burak Demir ve Meltem Oral katılacak.

Sosyalist Tartışma toplantıları süresince sendikasılaştırmaya karşı işçi forumu, AKP'nin yaşadığı değişimin analizini yapan bir panel, göçmen krizinin değil ırkçılık krizinin sorunların kökeninde yattığını tartışan bir forum, sosyalizmin niteliğinin ele alınacağı tartışmalar gerçekleşecek.

İzmir Sosyalist Tartışma ise 27-28 Ekim tarihlerinde gerçekleşecek. Aile yasası, yeni anayasa, iklim krizi, mülteci hakları ve kapitalizmin krizi gibi başlıklar ele alınacak.

Tarihi anlamayı bugünü değiştirmek için elzem gören, bugünü değiştirmeye yardımcı olmayan bir tarih anlayışının ezilenler açısından hiçbir anlamı olmadığını bilenler kavramak, yüzleşmek ve hesaplaşmak için Sosyalist tartışma 2023 toplantılarında buluşuyor.